

Chayei Sarah Bet

[Genesis]

(24)10:The servant took ten camels, of his master's camels, and departed, having all goodly things of his master's in his hand. He arose, and went to Mesopotamia, to the city of Nachor.

11:He made the camels kneel down outside the city by the well of water at the time of evening, the time that women go out to draw water.
12:He said, "O LORD, God of my master Avraham, please give me success this day, and show kindness to my master Avraham.

13:Behold, I am standing by the spring of water. The daughters of the men of the city are coming out to draw water.
14:It shall be, that the young lady to whom I will say, 'Please let down your pitcher, that I may drink,' and she will say, 'Drink, and I will also give your camels a drink' - her You have appointed for Your servant Yitzchak. Thereby let me know that You have shown kindness to my master.

15:It happened, before he had done speaking, that behold, Rivkah came out, who was born to Betuel the son of Milcah, the wife of Nachor, Avraham's brother, with her pitcher on her shoulder.

16:The young lady was very beautiful to look at, a virgin, neither had any man known her. She went down to the spring, filled her pitcher, and came up.

17:The servant ran to meet her, and said, "Please let me sip a little water from your pitcher.

18:She said, "Drink, my lord." She hurried, and let down her pitcher on her hand, and gave him to drink.

19:When she had done giving him to drink, she said, "I will also draw for your camels, until they have done drinking.

20:She hurried, and emptied her pitcher into the trough, and ran again to the well to draw, and drew for all his camels.

21:The man was amazed at her, holding his peace, to know whether the LORD had made his journey prosperous or not.

22:It happened, as the camels had done drinking, that the man took a golden ring of half a shekel weight, and two bracelets for her hands of ten shekels weight of gold,

וַיִּקַּח¹⁰ וַיֵּלֶךְ הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גִמְלִים מִגִּמְלֵי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ
וְכָל-טוֹב אֲדֹנָיו בִּידּוֹ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל-אַרְם נַחֲרִים
אֶל-עִיר נַחֹר׃¹¹ וַיְבָרֶךְ הַגִּמְלִים מְחוּץ לְעִיר אֶל-בְּאֵר
הַמַּיִם לַעֲת עָרֵב לַעֲת צֵאת הַשָּׂאֲבֹת׃¹² וַיֹּאמֶר ׀ יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אֲבִרְהָם הִקְרָה-נָּא לִפְנֵי הַיּוֹם וַעֲשֵׂה-
חֶסֶד עִם אֲדֹנִי אֲבִרְהָם׃¹³ הִנֵּה אֲנֹכִי נֹצֵב עַל-עֵין הַמַּיִם
וּבָנוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר יֵצְאוֹת לְשָׂאֵב מַיִם׃¹⁴ וְהָיָה הַנְּעָרָה

אֲשֶׁר אֹמַר אֵלֶיהָ הִטִּי-נָּא כַדָּךְ וְאַשְׁתָּה וְאָמְרָה
שִׁתָּה וְגַם-גִּמְלֶיךָ אֶשְׁקָה אֵתָּה הַכֹּחֶת לְעַבְדְּךָ
לְיִצְחָק וּבָה אֲדַע כִּי-עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם-אֲדֹנִי׃¹⁵ וַיְהִי-
הוּא טָרֶם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רַבְּקָה יֹצֵאת אֲשֶׁר
יִלְדָּה לְבְתוּאֵל בֶּן-מִלְכָּה אִשְׁתּוֹ נַחֹר אָחִי אֲבִרְהָם
וְכֻדָּה עַל-שִׁכְמָה׃¹⁶ וְהַנְּעָרָה טָבַת מְרֹאָה מְאֹד
בְּתוּלָה

וְאִישׁ לֹא יָדָעָה וַתֵּרֶד הָעֵינָה וַתִּמְלֹא כֻדָּה וַתַּעַל׃
וַיֵּרֶץ הָעֶבֶד לִקְרָאתָהּ וַיֹּאמֶר הַגִּמְיָאִנִּי נָּא מְעַט-מַיִם
מִכַּדְּךָ׃¹⁷ וַתֹּאמֶר שִׁתָּה אֲדֹנִי וַתְּמַהֵר וַתֵּרֶד כֻדָּה עַל-
יָדָהּ וַתִּשְׁקֶהוּ׃¹⁸ וַתִּכֹּל לְהַשְׁקֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לְגִמְלֶיךָ
אֶשְׂאֵב עַד אִם-כָּלוּ לְשִׁתָּת׃¹⁹ וַתְּמַהֵר וַתַּעַר כֻדָּה אֶל-
הַשִּׁקָּת וַתֵּרֶץ עוֹד אֶל-הַבְּאֵר לְשָׂאֵב וַתִּשְׂאֵב לְכָל-
גִּמְלָיו׃²⁰ וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאָה לָּהּ מִחֲרִישׁ לְדַעַת הַהֲצִלִּים
יְהוָה דִּרְכּוֹ אִם-לֹא׃²¹ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלוּ הַגִּמְלִים

23:and said, "Whose daughter are you? Please tell me. Is there room in your father's house for us to lodge in?

24:She said to him, "I am daughter of Betuel the son of Milcah, whom she bore to Nachor.

25:She said moreover to him, "We have both straw and provender enough, and room to lodge in.

26:The man bowed, and prostrated himself to the LORD.
27:He said, "Blessed be the LORD, the God of my master Avraham, who has not forsaken His lovingkindness and His truth toward my master. As for me, the LORD has led me in the way to the house of my master's relatives.

לְשֵׁתוֹת וַיִּקַּח הָאִישׁ נָזֶם זָהָב בִּקְעָה מִשְׁקָלוֹ וַיִּשְׁנֶה
צְמִידִים עַל־יָדָיָהּ עֲשָׂרָה זָהָב מִשְׁקָלָם׃²³ וַיֹּאמֶר בֶּת־
מִי אַתְּ הַגִּידִי נָא לִי הֵיכָּן בֵּית־אָבִיךָ מָקוֹם לָנוּ לָלֶיֶן׃
וַתֹּאמֶר אֵלָיו בֶּת־בְּתוּאֵל אָנֹכִי בֶן־מִלְכָּה אֲשֶׁר
יִלְדָּה

לְנַחֲוֹר׃²⁵ וַתֹּאמֶר אֵלָיו גַּם־תֵּבֶן גַּם־מִסְפּוֹא רַב עִמָּנוּ
גַּם־מָקוֹם לָלֶיֶן׃²⁶ וַיִּקַּד הָאִישׁ וַיִּשְׁתָּחוּ לַיהוָה׃²⁷ וַיֹּאמֶר
בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנָי אַבְרָהָם אֲשֶׁר לֹא־עָזַב חֲסִדּוֹ
וַאֲמָתוֹ מִעַם אֲדֹנָי אָנֹכִי בַדֶּרֶךְ נִחַנִּי יְהוָה בֵּית אָחִי
אֲדֹנָי׃

Chayei Sarah Bet

[Genesis]

(24)10:The servant took ten camels, of his master's camels, and departed, having all goodly things of his master's in his hand. He arose, and went to Mesopotamia, to the city of Nachor.

11:He made the camels kneel down outside the city by the well of water at the time of evening, the time that women go out to draw water.
12:He said, "O LORD, God of my master Avraham, please give me success this day, and show kindness to my master Avraham.

13:Behold, I am standing by the spring of water. The daughters of the men of the city are coming out to draw water.
14:It shall be, that the young lady to whom I will say, 'Please let down your pitcher, that I may drink,' and she will say, 'Drink, and I will also give your camels a drink' - her You have appointed for Your servant Yitzchak. Thereby let me know that You have shown kindness to my master.

15:It happened, before he had done speaking, that behold, Rivkah came out, who was born to Betuel the son of Milcah, the wife of Nachor, Avraham's brother, with her pitcher on her shoulder.

16:The young lady was very beautiful to look at, a virgin, neither had any man known her. She went down to the spring, filled her pitcher, and came up.

17:The servant ran to meet her, and said, "Please let me sip a little water from your pitcher.

18:She said, "Drink, my lord." She hurried, and let down her pitcher on her hand, and gave him to drink.

19:When she had done giving him to drink, she said, "I will also draw for your camels, until they have done drinking.

20:She hurried, and emptied her pitcher into the trough, and ran again to the well to draw, and drew for all his camels.

21:The man was amazed at her, holding his peace, to know whether the LORD had made his journey prosperous or not.

22:It happened, as the camels had done drinking, that the man took a golden ring of half a shekel weight, and two bracelets for her hands of ten shekels weight of gold,

וַיִּקַּח הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גִמְלִים מִגִּמְלֵי אֲדֹנָיו וַיֵּלֶךְ׃
וְכָל-טוֹב אֲדֹנָיו בִּידּוֹ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל-אַרְם נַחֲרִים
אֶל-עֵיר נַחֹר׃ וַיַּבְרֶךְ הַגִּמְלִים מְחוּץ לָעִיר אֶל-בְּאֵר
הַמַּיִם לַעֵת עָרֵב לַעֵת צֵאת הַשָּׂאֲבֹת׃ וַיֹּאמֶר ׀ יְיָהוָה
אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אֲבָרְהָם הִקְרָה-נָּא לִפְנֵי הַיּוֹם וַעֲשֵׂה-
חֶסֶד עִם אֲדֹנִי אֲבָרְהָם׃ הִנֵּה אֲנֹכִי נֹצֵב עַל-עֵין הַמַּיִם
וּבְנוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר יֵצְאוֹת לְשָׂאֵב מַיִם׃ וְהָיָה הַנְּעִמָּה
הַנְּעִמָּה
אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהֵי הַטֵּי-נָּא כַּדָּךְ וְאִשְׁתָּה וְאָמְרָה
שִׁתָּה וְגַם-גִּמְלֶיךָ אֶשְׁקָה אֵתהּ הַכֶּחֶת לְעַבְדְּךָ
לִיִּצְחָק וְבָה אֲדַע כִּי-עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם-אֲדֹנִי׃ וַיְהִי-
הוּא טָרִם כְּלָה לְדַבֵּר וְהִנֵּה רַבְּקָה יֹצֵאת אֲשֶׁר
יִלְדָהּ לְבְתוּאֵל בֶּן-מִלְכָּה אִשְׁתּוֹ נַחֹר אָחִי אֲבָרְהָם
וְכֵדָה עַל-שִׁכְמָהּ׃ וְהַנְּעִמָּה טָבַת מִרְאָה מְאֹד
בְּתוּלָה
וְאִישׁ לֹא יָדָעָה וַתֵּרֶד הָעֵינָה וַתִּמְלֹא כֵדָה וַתַּעַל׃
וַיֵּרֶץ הָעֶבֶד לִקְרָאתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאִנִי נָּא מֵעֵט-מַיִם
מִכַּדְּךָ׃ וַתֹּאמֶר שִׁתָּה אֲדֹנִי וַתְּמַהֵר וַתֵּרֶד כֵּדָה עַל-
יָדָהּ וַתִּשְׁקֶהוּ׃ וַתִּכַּל לְהַשְׁקִתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לְגִמְלֶיךָ
אֶשְׂאֵב עַד אִם-כָּלוּ לְשִׁתָּת׃ וַתְּמַהֵר וַתַּעַר כֵּדָה אֶל-
הַשִּׁקָּת וַתִּרְץ עוֹד אֶל-הַבְּאֵר לְשָׂאֵב וַתִּשְׂאֵב לְכָל-
גִּמְלָיו׃ וְהָאִישׁ מִשְׁתָּאָה לָּהּ מִחֲרִישׁ לְדַעַת הֶהָצִלִּיחַ
יְיָהוָה דַּרְכּוֹ אִם-לֹא׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלוּ הַגִּמְלִים׃

23:and said, "Whose daughter are you? Please tell me. Is there room in your father's house for us to lodge in?

24:She said to him, "I am daughter of Betuel the son of Milcah, whom she bore to Nachor.

25:She said moreover to him, "We have both straw and provender enough, and room to lodge in.

26:The man bowed, and prostrated himself to the LORD.
27:He said, "Blessed be the LORD, the God of my master Avraham, who has not forsaken His lovingkindness and His truth toward my master. As for me, the LORD has led me in the way to the house of my master's relatives.

לְשֵׁתוֹת וַיִּקַּח הָאִישׁ נָזֶם זָהָב בִּקְעָה מִשְׁקָלוֹ וּשְׁנֵי
צְמִידִים עַל־יָדָיָהּ עֲשָׂרָה זָהָב מִשְׁקָלָם׃²³ וַיֹּאמֶר בֶּת־
מִי אַתְּ הַגִּידִי נָא לִי הִישׁ בֵּית־אָבִיךָ מְקוֹם לָנוּ לָלִין׃
וַתֹּאמֶר²⁴ אֵלָיו בֶּת־בְּתוּאֵל אָנֹכִי בֶן־מִלְכָּה אֲשֶׁר
יָלְדָהּ לְנָחוֹר׃²⁵ וַתֹּאמֶר אֵלָיו גַּם־תֶּבֶן גַּם־מִסְפּוֹא רַב עִמָּנוּ
גַּם־מְקוֹם לָלִין׃²⁶ וַיִּקֹּד הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחוּ לַיהוָה׃²⁷ וַיֹּאמֶר
בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אֲבִרָהֶם אֲשֶׁר לֹא־עָזַב חֲסִדּוֹ
וַאֲמָתוֹ מֵעַם אֲדֹנִי אָנֹכִי בְדֶרֶךְ נַחְנִי יְהוָה בֵּית אָחִי
אֲדֹנִי׃

וַיִּקַּח¹⁰ הָעֶבֶד עֲשָׂרָה גַמְלִים מִגְמְלֵי אֲדָנָיו וַיֵּלֶךְ⁽²⁴⁾
 וְכָל-טוֹב אֲדָנָיו בְּיָדוֹ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל-אֲרָם בְּהָרִים
 אֶל-עֵיר נַחֲוֹר׃¹¹ וַיְבָרֶךְ הַגְּמָלִים מִחוּץ לָעִיר אֶל-בְּאֵר
 הַמַּיִם לָעֵת עָרֵב לָעֵת צִאת הַשָּׂאֲבֹת׃¹² וַיֹּאמֶר | יְהוָה
 אֱלֹהֵי אֲדָנִי אֲבָרְהָם הִקְרָה-נָּא לִפְנֵי הַיּוֹם וַעֲשֵׂה-
 חֶסֶד עִם אֲדָנִי אֲבָרְהָם׃¹³ הִנֵּה אֲנֹכִי נֹצֵב עַל-עֵין הַמַּיִם
 וּבְנוֹת אַנְשֵׁי הָעִיר יֵצְאוּ לְשָׂאֵב מַיִם׃¹⁴ וְהָיָה הַנְּעִרָה
 אֲשֶׁר אָמַר אֵלֶיהָ הַטִּי-נָּא כַדָּךְ וְאַשְׁתָּה וְאָמְרָה
 שְׁתֵּה וְגַם-גְּמָלֶיךָ אֶשְׁקָה אֹתָהּ הַכַּחֲתָ לְעַבְדְּךָ
 לִיצְחָק וּבָה אֲדַע כִּי-עָשִׂיתָ חֶסֶד עִם-אֲדָנִי׃¹⁵ וַיְהִי-
 הוּא טָרָם כְּלָה לְדַבֵּר וְהָיָה רַבְּקָה יֹצֵאת אֲשֶׁר
 יִלְדָּה לְבִתּוֹאֵל בֶּן-מִלְכָּה אִשְׁתּוֹ נַחֲוֹר אָחִי אֲבָרְהָם
 וְכִדָּה עַל-שְׂכָמָה׃¹⁶ וְהַנְּעִרָה טִבְתָּ מִרְאָהּ מְאֹד בְּתוֹלָהּ
 וְאִישׁ לֹא יָדָעָה וַתֵּרֶד הָעֵינָה וַתִּמְלָא כִדָּה וַתַּעַל׃
 וַיֵּרֶץ הָעֶבֶד לִקְרֹאתָהּ וַיֹּאמֶר הַגְּמִיאֵנִי נָּא מִעֵט-מַיִם¹⁷

מִכְּדָךְ׃ ^{1:18} וַתֹּאמֶר שְׂתֵה אֲדֹנִי וַתִּמְהַר וַתֵּרֶד כִּדָּה עַל־
יָדָהּ וַתִּשְׁקֶהוּ׃ ^{1:19} **וְהָאִשָּׁחַד** וַתִּכַּל לְהִשְׁקֹתוֹ וַתֹּאמֶר גַּם לְגַמְלִיךָ
אֶשְׂאֵב עַד אִם־כָּלוּ לְשִׁתֹּת׃ ^{1:20} וַתִּמְהַר וַתַּעַר כִּדָּה אֶל־
הַשִּׁקָּת וַתֵּרֶץ עוֹד אֶל־הַבְּאֵר לְשָׂאֵב וַתִּשְׂאֵב לְכָל־
גַּמְלֵיו׃ ^{1:21} וְהָאִישׁ מִשְׁתַּאֵה לָּהּ מִחֲרִישׁ לְדַעַת הִהְצִלִיחַ
יְהוָה דְּרָכּוֹ אִם־לֹא׃ ^{1:22} **וְהַלְלָה** וַיְהִי כַּאֲשֶׁר כָּלוּ הַגַּמְלִים
לְשִׁתּוֹת וַיִּקַּח הָאִישׁ נָזִם זֶהָב בִּקְעָה מִשְׁקָלוֹ וּשְׁנֵי
צִמִּידִים עַל־יָדָיָה עֲשָׂרָה זָהָב מִשְׁקָלָם׃ ^{1:23} וַיֹּאמֶר בֵּת־
מִי אַתְּ הַגִּידִי נָא לִי הֵישׁ בֵּית־אָבִיךָ מְקוֹם לָנוּ לָלִין׃

וַתַּעֲבֹר ^{1:24} וַתֹּאמֶר אֵלָיו בֵּת־בְּתוּאֵל אֲנֹכִי בֶן־מִלְכָּה אֲשֶׁר יִלְדָּה
לְנַחֲוֹר׃ ^{1:25} וַתֹּאמֶר אֵלָיו גַּם־תִּבֶּן גַּם־מִסְפּוּא רַב עִמָּנוּ
גַּם־מְקוֹם לָלוֹן׃ ^{1:26} וַיִּקַּד הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחוּ לַיהוָה׃ ^{1:27} וַיֹּאמֶר
בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי אֲבִרָהֶם אֲשֶׁר לֹא־עֹזב חֲסִדּוֹ
וַאֲמָתוֹ מֵעַם אֲדֹנִי אֲנֹכִי בַדֶּרֶךְ נַחֲנִי יְהוָה בֵּית אָחִי
אֲדֹנִי׃

ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי אדניו ויכל
וכל טוב אדניו בידו ויקם ויכל אל ארם גהרים
אל עיר גזור ויברך הגמלים מחזק לעיר אל באר
המים לעת ערב לעת צאת השאבת ויאמר יהוה
אלהי אדני אברהם הקרה גא לפני היום ועשה
חסד עם אדני אברהם הגא אנכי גצב על עין המים
ובנות אנשי העיר יצאת לשאב מים והיה הגער
אשר אמר אליה הטי גא כדך ואשתה ואמרה
שתה וגם גמליך אשקה אתה הכוזת לעבדך
ליצחק ובה אדע כי עשית חסד עם אדני ויהי
הוא טרם כלה לדבר והגא רבקה יצאת אשר
ילדה לבתואל בן מלכה אשת גזור אחי אברהם
וכדה על שכמה והגער טבת מראה מאד בתולה
ואיש לא ידעה ותרד העינה ותמלא כדה ותעל
וירק העבד לקראתה ויאמר הגמלאי גא מעט מים

מכרך ותאמר שׁתה אֲדָנִי ותמהר ותרד כדה עַל
ידה ותשׁקהו ותכל להשׁקתו ותאמר גַּם לַגְּמֻלִיךָ
אשׁאב עַד אִם כֹּל לַשִּׁתָּה ותמהר ותער כדה אֶל
השׁקת ותרקן עוֹד אֶל הַבָּאָר לַשִּׁאֲב וַתִּשְׁאֲב לִכְלֹ
גְּמֻלִיו וְהָאִישׁ מִשְׁתַּאֲה לָהּ מִזִּזְרִישׁ כִּדְעַת הַהֲצִלִיחַ
יְהוֹה דִּרְכוּ אִם לֹא וִיְהִי כְּאֶשֶׁר כֹּל הַגְּמֻלִים
לַשִּׁתּוֹת וִיקַח הָאִישׁ גִּזְם זָהָב בִּקְעָה מִשְׁקָלוֹ וְשִׁנִּי
צְמִידִים עַל יָדָיָה עֲשֶׂרָה זָהָב מִשְׁקָלָם וַיֹּאמֶר בֵּת
מִי אֵת הַגִּידִי גֵא לִי הִישׁ בֵּית אֲבִיךָ מִקּוֹם לָזוּ לְכִיךָ
וַתֹּאמֶר אֲכִלּוּ בֵּת בַּתוֹאֵל אֲנִכִּי בֶן מַלְכָּה אֶשֶׁר יִלְדָּה
לְזִזְזוֹר וַתֹּאמֶר אֲכִלּוּ גַּם תִּבְנֶן גַּם מִסְּפּוּא רַב עֲמֻנּוֹ
גַּם מִקּוֹם לְכֹלֶן וִיקַד הָאִישׁ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לִיהוֹה וַיֹּאמֶר
בְּרוּךְ יְהוֹה אֱלֹהֵי אֲדָנִי אֲבִרָהֶם אֶשֶׁר לֹא עָזַב זִמְסָדוֹ
וְאִמָּתוֹ מֵעַם אֲדָנִי אֲנִכִּי בְּדֶרֶךְ גִּזְזִי יְהוֹה בֵּית אֲחִי
אֲדָנִי